

наведи телефон

Лүймә СЭрипос

07.12.2023
№ 23 (1305)

www.khanty-yasang.ru

Основана 11 февраля 1989 года

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru

admhmao.ru vim хури

Москов ўс кант ВДНХ блнэ мāt яныг таквс Этпос нилыт щисланыл яныгпōль Этпос китхуйпулув хōталэ мус яныг выставка вәрвес. Тот сāv пұмыш суссылтаве. Ты урыл 8-9 лōпсыт ловиньтән.

Ты номерт ловиньтән:	Мирн пәриим хōтпат кит сапрәни вәрыгласыт ▶ 2	Мәхум пусмалтан тәлат өмцакв щөпитавет ▶ 5	Москов ўст яныг выставка вәрвес ▶ 8-9
Мāньщи лāтың элы нотэ ▶ 10-11	Яныг ўст блнэ финно-угор колтāгыл ▶ 13	Намхōталыл янытлылүв ▶ 14	Щаквщин ос эргын-ййквнэ нēt өхталасыт ▶ 16

Мирн пәриим хөтпәт кит сапрәни вәрыгласыт

Округ Дума депутаты яныг таквс Этпос 29 хөталәт кит сапрәни вәрыгласыт. Овыл сапрәниянылт тән 40 сыресыр вәрмалит урыл потыртасыт ос матахмат сәкконьтн хұлтыглан ләтың хассыт. Тувыл сәвыңпәлэ хансым сәкконьт овыл щәс манос китыңтыг пирмайтасаныл.

Сартын тән мәхум янытлан нәпакыл ос мәглын тагәтан пөсыл мүйлуптан овылтыт потыртасыт. Тот кәсың элумхөлас емас рүпитан ос сәвсыр хөйхатнэ наканэ уральтавет. Ань кит хөтпаг сәкконьт емщакв щәпитан ос элалы тотнэ мәгыс мәгылн тагәтан пөсыл майвесыг, ос 236 хөтпа Почетный грамотал мүйлуптавәсыт. Тән халанылт сосса хөтпаг ольсыг – Светлана Рандымова, Ирина Фирсова.

Та юи-пәлт хұрум хөтпа сүтыг пәриявәсыт. Счәтный палата-колн В.Ж. Маркунас кұцаиг ос элалы паттувес. Депутатыт тав вәрум рүпататэ эсгияныл, Владислав Жанович та колт 2011 тәлныл рүпиты, ань тот

хөт тәл элалы пунктотуңкве паты.

Депутатыт округ бюджет 2024 ос 2025-2026 хұрум тәлытн пирмайтан порат сәвсыр тәлат урыл Вера Дюдина китыгласыт. Кәсың тәлн тәстым олныт яңгыщ мирн нәтнэ мәгыс, колыт үнттын, мәхум пусмалтан, нъяврамыт ханищтан ос каснэ вәрмалит мәгыс холтавет. Ты порат ос СВО мән минам хумыт щәмьянылн сәв нәтмил вәруңкве патвес.

Кәсың тәл бюджетн хансым олныт мә-вөй тынэ акв баррель мәгыс долларыг ловиньтыяныл. Ты олн тынэ төванакт нөх-мины, мөтыңтыг ёлмины. Ос округувт кәсыңьөмт сәв мә-вөй нөхвыгыт, та щырыл сәвнүв олн сәлэгыт.

2023 тәлт 215 млн тонна нөх-винэ мә-вөй акв баррель мәгыс 63,4 доллар ловиньтавес, мөтыт тәлн округт 222 млн тонна мә-вөй нөх-виңкве ләвхатсыт. Ос 71,3 сәвит доллар щырыл ловиньтасаныл ос хұрум тәл мәгыс бюджет хассаныл.

Нәлок-олнытыл сәв солкөви бюджетын ос атэгыт. Ты олн ойтнэ вәрмалит хумле щырыл ольэгыт ос хоты рүпитан мәныл, хоты хөтпаныл ювле хультум кит тәл сыс, 2023 тәлт олн атсыт, ты тәлат урыл нәлок атнэ колт кұцаиг рүпитан хум Михаил Бирюк потыртас.

Тав юи-пәлэт Ханты-Мансийск үс кұцай Максим Ряшин такви рүпататэ овылтыт потыртас ос хури суссылтас, үсүв манах сәвсыр колыт үнттувәсыт, хумус мәхум ольэгыт, нъяврамыт, мәнлат хөтпат маныр вәрэгыт. Ты тәл РФ Президент В. Путин хұлтум ләтңе щырыл Ханты-Мансийск үс – «Город трудовой доблести» намыл пинвес.

Округт сәв ищхыпың

утыт вәрнәныл овылтыт хурит суссылтым губернатор вәңын хум Павел Ципорин потыртас. Ты хұрум кұцаит пуссын потраныл хұнтлым юипәлт депутатытн эсгүвәсыт.

Сосса мәхум щәнь ләтңыт ос пәс накыт мұсхалыг элалы тотнэ мәгыс ты тәлат ёт рүпитан хөтпат сәвнүв олныл ойтүңкве вос вәрмынүвет, ос эрнэ нәпакыт тәратан порат олныл вос тәстувәсыт, ань ты урыл сәкконьтыт йильпи ләтың хұлтсыт.

Ань китыт сапрәнит депутатыт кит сәккон емщакв ловиньтасаныл. Овләт бюджетн хансым олныт тән пуссын емщакв тәра-паттысаныл, матыр хұлтнэ ләтың ләвсыт ос элалы сәкконьг пирмайтасаныл. Тох ты хассыт:

– **2024 тәл** кастыл 339,8 млрд солкөви сәлуңкве номсэгыт,

– **2025 тәл** кастыл 346 млрд солкөви ловиньтасыт,

– **2026 тәлн** – 347,3 млрд солкөви.

Мәхум сәвсыр тәланыл емщакв вәрнәныл мәгыс мансәвит олн холтэгыт, таи нәпакн хассыт. 2024 тәлт 376,8 млрд солкөви тах холтаве, 2025 тәлт – 361 млрд солкөви ос 2026 тәлт – 375 млрд солкөви.

Бюджетн ловиньтым олныт акваг ат төвылхатнэ щырыл хансавет. Тох 2024 тәлт 37 млрд солкөви тах ат төвылхаты, 2025 тәлт – 15,3 млрд солкөви, 2026 тәлт – 27,8 млрд солкөви.

С.И. Рандымова

И.К. Фирсова

Тамара МЕРОВА

Халувт акван-нётхатым мирыңыщ вос олэв

Кәсың тәл оигпан ляпат округ кўщай нэ Наталья Комарова депутатыт элы-пәлт миркол кўщайт ос тав такви рўпататэ урыл яныг потыр ловиньты. Ань депутатыт вәт нупыл хөтыт сапрәниянылт тав потре хўнтлуңкве округвныл ос сәв мәхум ёхталасыт.

Ты элы-пал тав тәл охса сьс ўсыт ос пәвлыт латыл яласас, тот олнэ мир ёт хөнтхатыглас, сәвсыр вәрмалит урыл потыртасыт. Хотьют матыр ярмылын те патыс, тав миркол кўщайт нётуңкве ләвсанэ.

Тав потре щирыл хуньт пёс йист Великий шёлковый путь лёңх хосыт сәвсыр пормас ос тәнүт тотым порат мән олнэ мав мус ос пормасың, тәнүтың аңасыт ёхталасыт, тыт ўйсовытын пентвёсыт. Ань йист мән мавт сәв мав-вөй ос газ нөх-виве, тавётыл Россия щёлыңыг олэ.

Хәльүст бвыл щёс газ хөнтым пәсыл ты тәл 70 тәлыг ты төвлыс. Та сьс матсәвит газ нөңхаль та няртвес. Ты рўпата вәрим сәв мир рўпитэгыт. Мав-вөй нөх-вуим тыгыл ос сәвнүв мир рўпитэгыт, мощёртын тах 13 млрд тонна мав-вөй нөх-виве.

Округувт сәвсыр рўпата вәрим, ханищтахтым, янмалтахтым 1 млн 752 сөтыра 469 хөтпат олэгыт. Ань округувт «Год педагога и наставника» намаим тәл ты оигпи, мәнәлат агит-пыгыт яныг мәхумныл ханищтахтым олэгыт.

Ты кастыл 12 национальный проектыт

щёпитым олэгыт, тын хосыт мирув нётает ос рўпитэгыт. Щар мәкыг ты элумхөлас пүстәгыл олнэ вәрмалы бвылт олэ, мән пүльницанувт яныгщ пуссын агмыт пусмалтаңкве вәрмавет,

Н.В. Комарова мәхум янытлыяңэ

нәмхотталы мөт мән хөтпа тётуңкве ат эри.

Тыт мәхум мөт майтыл, сәңквыл пентает, тамле операция ань сәв вәраве. Ос сака тәрвитың лёкар рўпата тыт вәраве – агмың элумхөлас пуссымыл пентаве, 2015 тәлныл ос ань тыг мус 6 хөтпа мөт элумхөлас сьмыл ўнттүвёсыт, 64 хөтпа мөт сәңквыл, 12 хөтпа мөт майтыл пентвёсыт.

Мән округувт Мулымья, Болчары, Малый Атлым, Кульпас, Согом, Ларьяк,

Корлики, Ушья ос мөт мәнә ос яныг пәвлытыт йильпи пүльницат, ФАПыт ўнттүвёсыт, төва пәвлыт пүльницат йильпииг ёмщакв хот-щёпитавёсыт. 160 сөтыра элумхөлас олн ойттәл тәрпил пүльницат мивет, тыгыл 29 сөтыра няврамакет.

Няврамыт ос яныг мәхум пүстәгыл вос олсыт, тән мәгсыланыл кон зарядка вәрнэ сәвсыр эрнэ утыт вәрвёсыт, ань кәсың яныг кол пөхат няврамыт ёңгасан, хәх-талахтын тёрыт вәрим

Няврамыт ханищтахтын йильпи колыт ўнттавет. Хөнтаң район Чантырья пәвлыт школа пөхын мәнә няврамыт мәгсыл садик ўнттүвес, Ханты-Мансийск ўст мәнәлат агит-пыгыт ханищтахтын кол, тот тэпьялан колнакыт ос вәрвёсыт. Ты коньпал ос мөт ўсанувт няврамыт ханищтахтын колыт ўнттүвёсыт.

Культура колыт ос хот-щёпитает манос йильпииг ўнттавет, мәхманув нявраманыл ёт ёмас колт кәс вәруңкве вос вәрмысыт. Ань йист ищхйпың утыт хосыт мәнәлат агит-пыгыт, няврамыт ханищтавет, тән сака молях ты тәла торгамтэгыт ос тәнти йильпи вәрмалы номылматэгыт.

Округ кўщай нэ **Наталья Комарова** кол ўнттын вәрмалы, мав-вит ўргалан урыл ос мөт тәлат урыл хоса потыртас. Потре оигпам ляпат тав ләвыс:

– Ань йильпииг ёхтын тәлув Россия Президентув «Щёмья янытлан Тәлыг» ләвыстэ, ты кастыл тав нәпакт хасхатас. Ос округт мирув тамле нам пёриясыт – «Год народного сплочения в Югре». Ты мирув халанылт акван-нётхатым мирыңыщ вос олэгыт.

Мөт вәрмалит урыл ос элалы тах хансэв. Наталья Комарова потре оигпам порат кәсың партия депутатыт таве титыгласыт, тав ос ювле потыртас. Мирн пёриим мәхум тав вәрүм рўпататэ эсгысаныл ос отчёт-потре пирмайтан мәгсыл номтаныл патыс.

**Галина
КОНДИНА**

Тәрвитың әгм өщнә элмхөласытн нётмил вәрнә хөтал

Вәт сәграпнал саквалан этпос өвил хөталә – СПИД нампа әгм-капай урыл потыртан хөтал. Ань мән округувт 1 млн 752 сөтыра 469 сәвит мир өлы. Тән халанылт 16 сөтыра 700 хөтпа ты тәрвитың әгм өньщөгыт.

Хүрум үсытт – ты Урай, Мегион, Пыть-Ях ос Хальүс районт шар сәв хөтпа ты әгмыл хәхтүвөсыт. Тән лөккарытн акваг уральтавет, эрнә тәрпил хасылтавет, та щирыл әгманыл моц өлпөилттаве.

СПИД – ты сака тәрвитың әгм, мә янытыл пусмалтаңкве ат вөрмаве, тамле эрнә тәрпи әтим. Овлэт хөтпа вичинфекциял әгмыңыг өмты, әгме тәра ат хөнтаве, алпитэт шар ат

суйты. Овил этпосыт сыс хөтпа мори те өлы, ат үргалахты, тав төнт вәнә мәхманә пуссын ты инфекциял хәхтиянә. Тох ты аква элмхөласн молях ләкква тотаве, пәвлың ос үсың мир халт та тәрамы.

Әгмыл өмтум хөтпа өвлэт алпитэ исумыг өмты, тав моц кәквуңк өвилтахты, туре әгмың. Тувыл сыплуве пувлахты, акваг төрыгтаве. Та щирыл тав «иммунный системаг» ләвнә вәрмале

акваг лөблиг та өмты.

Пүльницан ялнә порат төлп хосыт ты әгме тәрапаттаве. Лөккарытн тав тәра пусмалтаңкв өвилтаве, «антиретровирусный» нампа тәрпи миве. Ты тәрпи әгм ат пусмалты, хөтпан нас моц нөты.

Нәкве тәрвитыңыщ те өлы, нявраме самын паттынэтэ порат ос та юипәлт щаквтынэтэ порат ты әгмыл хәхтуңкв өс вөрмитэ. Та пәсыл няврамакве акваг тәрпил айтуңкв эри.

Тамле ты тәрвитың әгм-капай мир өньщөгыт. Хөтыют ты әгмыл өмтыс,

тав элалы үргалахтым вос өлы, лөккарытн өмашақкв вос уральтаве, пүльницан акваг вос яланты. Ос такви үргалахтым вос өлы, мөт хөтпат ты әгмыл намыл те хәхтиянә, тав сутытаңкв патаве, турманколн үнттаве.

Турап хөталт пуңканув манрыг әгмыңыг өмтэгыт

Ань юи-өвил тәлытт тина суссылтан төтап хосыт мән акваг потыртавөв манос мәнти ищхыпың утыт ловиньтэв – хоты хөталыт «магнитный буряг» ләвнә вәрмаль өмты. Төнт мән халувт төванув пуңканыл сака әгмыңыг өмтэгыт, давленияныл нөх-мины, пуңк вәлманыл әгм вәрөгыт.

Тамле хөталт мәнь няврамаквет сака лөньщөгыт, яныгпәла хөтпат ос эти өмашақкв хуөңкв ат вөрмөгыт. Лөккарыт тох ләвөгыт:

- тамле лөль хөтал өмтнә элы-пәлт юн үнлуңкв эри, нэмхотталы сака ялуңкв ос хөт-әти кон нас өмыгтаңкв ат эри;
- рүпитаңкв сака ат рөви, юн нас үщлахтэн;
- сәртыннув өл-хуөңкв эри;
- сәв тэңкв өс ат рөви,

солвалың тәнүт, сәритым, котыртахтын ос вөиң тәнүт сака ул тәөн.

- хохса сәв ул хартэн;
- тамле хөталт йснас пәлыг-пүнсыглаңкв эри, юн сәквыг вос өмты.

Хөтал сыс давление акваг уральтәлбн. Сым хумус путги, акваг кум сыс манах щөс суй вәри, руц ләтңыл «пульс» ләваве, ты вәрмалит вәңкв эри.

Хөтпа алпитэт матыр тәрвит те суйты, мәглэт әгм вәри, төнт тәра лөккар юв вөвуңкв эри. Тән таве өмашақкв вос уральтияныл, матыр тәрвитың әгм те хөнтэгыт, элумхөлас тәра пүльницан вос тотыяныл.

Мир пусмалтан колныл төтым ләххалыг мәньщи ләтңыл
Валентина ХОЗУМОВА
хассаге

Ищхыпың мәт вим хүри

Төлп винэ лөккар нэ

Мāхум пусмалтан тэлат ёмщакв щёпитавет

Мир пусмалтан департаментыт кўщай хум Алексей Добровольский ищхйпың ут хосыт потыртас. Тав округувт олнэ мāхумн сāvсыр вāрмалит бвылтыт китыглавес. Овлэт тав пуссын тэлат урыл тох лāвыс:

– Юграв – тьи мāхум ёмщакв олнэ мā ёр. Тыт олнэ мир кāсыңъёмт сāvми. Ты тāлт лов этпос сыс 15 сōтыра 411 нйв-рамаквет самын пытсыт. Тьи 7 сōтыра 981 – пыгрищакве ос 7 сōтыра 520 – āгирищкве. Тувыл тāн халанылт 148 юртың нйврамаквет ос 5 щемьят аквторыг хўрум юртың нйврамыңыг ёмтсыт.

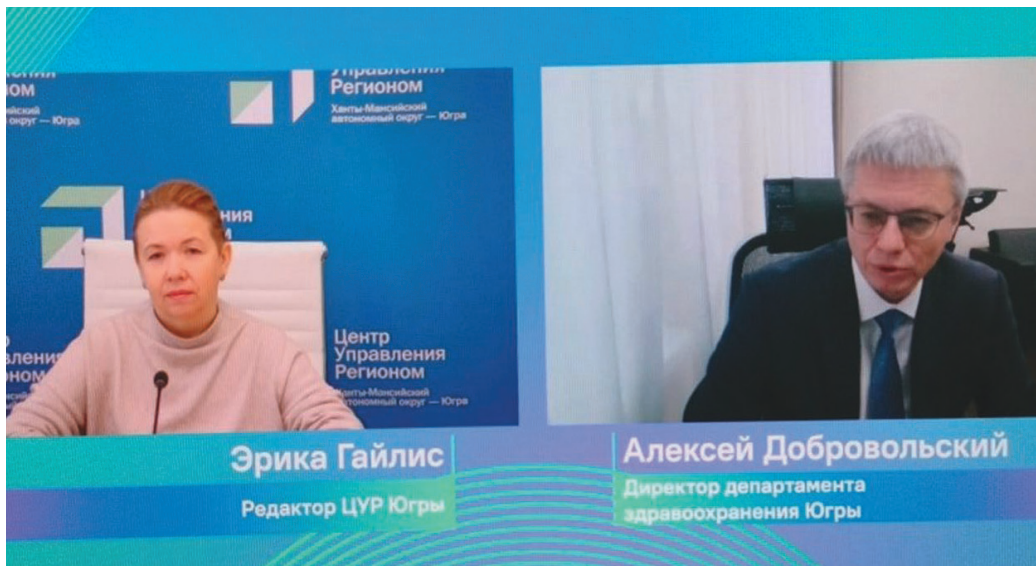
Югра мā мōт регионьт халт нйврамыт самын патнэ тэлат щирыл 8 местат олы. Тувыл тыт мощца мāхум āтимыг ёмтэгыт, таимāгыс атыт местат ловиньтаве.

Элы мāt пусмалтан тэлат хумле блэгыт

Ань мāхум пусмалтан тэлат бвылтыт лāвуңкве ке, округт тāн сака ёмас ищхйпың утыл пусмалтавет ос туп матыр тārвитың вāрмаль ёмтнэт порат лёккарн тāра нётавет.

Мāн палтув сыре-сыр āгмыт пусмалтан лёккарыт пуссын рўпитэгыт, тувыл элн олнэ мāнь пāvлыт мус «санавиация» нампа вертолётывт ман товлыңхāпыт яласэгыт.

Округ янытыл этэ-хōталэ ат база-колыт рўпитэгыт – тьи Хāльўст, Нижне-

Ищхйпың ут хосыт потыртэг

вартовск, Нягань, Сургут ос Ханты-Мансийск ўсытыт. Тот ўрхатым товлыңхāп ман вертолёт элн олнэ пāvлын молях тыламанкве вёрми.

Лов этпос сыс акв сōтыра атсāt щёс санитарный товлыңхāпыт хотальāти тыламлāлсыт ос акв сōтыра китсāt элумхōлас ёмас ищхйпың утыт ощнэ пўльницан тотвёсыт.

Мāхум пусмалтан мāгыс мāнь пāvлыт мус туи ят хосыт «Николай Пирогов» нāиңхāп лёккарың тāгыл яласы. Тох акван-ловиньтым 48 мāнь пāvлытыт олнэ мāхум кāсың туи лёккарытын уральтавет.

Ты коньпал тэлы порат тāнаныл пусмалтан мāгыс эрнэ мāшинат оньщев. Ань та мāшина колхусапёт пуссын эрнэ ищхйпың утыт блэгыт ос мāхум тот уральтавет.

Йильпи пусмалтан колыт ўнттувёсыт

Ань тыг мус округ янытыл мāхум пусмал-

тан мāгыс 8 йильпи колыт пāлыг-пўсвёсыт. Амбулаторияг намаим мāнь пўльницат Русскинский пāvылт Сургутский районт, Болчары ос Леуши пāvлыгт Кондинский районт, Кульпаст Хāльўс районт, Малый Атлым Октябрьский районт, Кирпичный пāvылт Ханты-Мансийский районт рўпатаныл бвылтасыт.

Поликлиника-кол Мулымья пāvылт Кондинский районт ос ФАП-кол Согом пāvылт Ханты-Мансийский районт ўнттувесбг. Ты колыт пуссын эрнэ лёккарыт рўпитэгыт, мāхум ёмщакв пусмалтан мāгыс тэрпил ос мōт эрнэ утыл тотвёсыт. Лёккарыт пуссын олнэ колыл мивет ос олын ёмщакв ойтавет.

Лёккарыт палт хасхатнэ вāрмаль

Яныг ўсың мāt олнэ хōтпат лёккарыт палт «Госуслуги» ищхйпың ут хосыт талон виңкве ат āлымёгыт. Тōванакт

тамле утыт лўльсаң рўпитэгыт, мāхум наскāссыг тот та ўрхатэгыт, тувыл вуньщалыг та хультэгыт. Тōва хōтпат наманыл эрнэ пўльницат ат хōнтавет, таимāгыс тот лёккарн сунсуңкве ат вёрмавет. Тамле лўль накыт мāгыс ань 33 сōтыра элумхōлас лāтың кётсыт.

Мāн ань таи ювлелāвёв, тамле тэлат пуссын уральтавёсыт ос мўсхалыг ань вāрвёсыт. Туяг ос туи порат сака сāv хōтпат аквторыг талон кинсуңкве патсыт, таимāгыс ищхйпың утыт вōрил рўпитасыт.

Та порат лёккар палт хасхатнэ мāгыс округ лōпсув федеральный лōпсын вāруңкве патвес. Ань ты вāрмалит йильпи щирыл щёпитавёсыт, ань мāхум тārвит воссыг ат оньщёгыт. Пустāгыл пуссын олэн, нāнкинāнын ўргалэн.

Тамара МЕРОВА

Руслан Проводников пұмашипа ләтңыл кәтвес

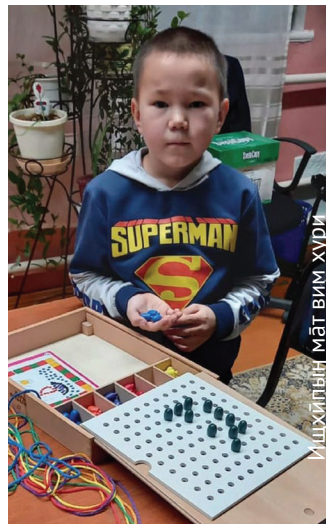
Хальүс район Лөпмус пәвил школат рүпитан хөтпат округ Дума депутатн Руслан Проводниковын яныг пұмашипа ләтың ләвөгьт. Мәньщи хум нъяврамыт мәгыс ёнгынутыт ёвтуңкве нётыс.

Школат рүпитан хөтпат ләвсыт: «Мөлтү тәлт мән школавн ос садикн ялантан агиришит ос пыгришит эрнэ мүйлупсал кәтвёсыт, тонт депутат-хумн Руслан Проводников

Лөпмус пәвил нъяврамыт мәгсыл «Дары Фребеля» нампә ёнгынут ёвтыс.

Садикн ос бөвил школан ялантан мән нъяврамыт акваг сәвсыр ёнгынутыл пұмшалахтэгыт, сәвсыр вәрмалы урыл китыглахтэгыт. «Дары Фребеля» ёнгынутыл ёнгасаңкве ке патэгыт, тән номтыңыг ёмтэгыт, молях номсәхтуңкве патэгыт ос ёмащакв тах ханищтахтэгыт.

Ты мүйлупсаң ёнгынутт сәвсыр мән хусапыт, кубикыт, шарикыт ос мөт утыт, акван-атым өлэгыт.

Лөпмус пыгриш

Школат рүпитан хөтпат ос тох ләвсыт: «Мән 14 тамле ёнгынут бөньщөв, кәсың нъяврамакве тот ёнгасаңкве вөрми. Агиришит, пыгришит сака щәгтсыт, хунь тамле мүйлупсал кәсаласыт.

Руслан Михайлович, школат рүпитан мәхум, нъяврамыт ос тән оманыл-әтяныл яныг пұмашипа ләтың наның кәтэгыт.

Ань Лөпмуст 100 арыгкем элумхөлас бөлы, тот рүпитан школат 13 нъяврамыт ханищтахтэгыт ос садикн 6 мән нъяврамыт ялантэгыт.

Округ Дума колныл кәтым ляххал мәньщи ләтңыл
Людмила ТЕТКИНА
хансытэ

Сосса мирьт тәлат уральтым бөньщавет

Ювле хультум этпост округ Дума колт Ассамблея депутаты акван-атхатыгласыт. Тән сосса мәхум бөвилтыт сәкконын хансым вәрмаяныл ёмщакв тәра-паттын мәгыс мирколн хурум күщайт бөвиньтәлсыт ос тән потраныл хунтлысыт. Тувыл тув хултыглым ләтңаныл сәккон нэпакн элалы хассаныл.

Өвлэт Еремей Айпин мүй мәхум нупыл Олеся Ефтеева урыл потыртас. Ты мәньлат нэ «Союз молодёжи коренных малочисленных народов Севера Ханты-Мансийского автономного округа – Югры» нампә йильпи НКО вәрыс.

Тав Ассамблея пәлыл округ Думан мәньлат мәхум парламентын тув пуңкотуңкве паттувес. Мәньлат хөтпат ань тав ётэ вос вәйхатэгыт ос вәрмаянылт акван-нәтхатым вос рүпитэгыт.

Тувыл олн ловиньтан

департаментыт күщай вәңын нэ Светлана Попкова 2024 тәлн ос 2025-2026 тәлыгн тәстым округ бюджет олныт урыл потыртас. Манасәвит олн «Устойчивое развитие коренных малочисленных народов Севера» нампә программан хансым өлэгыт ос сәвсыр вәрмалытын холтнэ мәгыс хумус ләкква-уртвёсыт.

Ассамблея депутаты ханты ос мәньщи мәхум щәньләтңыл ляххал тотнэ хөтпат урыл тавән ләтың вәрсит. Ты хөтпат мощца олныл ойтает, таимәгыс

мәньлат хөтпат редакцият рүпитаңкве сака ат кәсәщөгьт. Сәвыңпәлэ ляххал хаснэ хөтпат тот пенсиян патхатым өлэгыт, ань тән рүпатанылн хотьют ханищтахкве бө эри кос.

Кәтыл хурит пөслум бөйка Геннадий Райшев мөтыт тәл яныг таквс этпост 90 тәлэ төвлынув. Депутатыт тав пөслум хуриянэ ос наме мирн элалы вәнэ мәгыс ёмас тәла вәруңкве номсэгыт, таимәгыс бө олн кинсэгыт тах. Мәнь пәвлытыт рүпитан малокомплектный школат төвухатнэ

олныл бөс вос тәставет, ты бөвилтыт янас потыртасыт.

Сапрәнин ёхталан хурум департамент күщайт, тьи мәньлат хөтпат тәланыл ёт рүпитан күщай хум Яков Самохвалов, ханищтан вәрмалит ёт рүпитан хум Алексей Дренин ос культура тәлат палт күщайг ушты паттым нэ Маргарита Козлова потраныл хунтлувёсыт. Тән хултум ләтңаныл щирыл сәкконыт мощ мөт щирыл бөс хансуңкве вөрмавет.

Тамара МЕРОВА

Ләтңанув-потранув ханищтавет

«Лүймә сәрипос» газета вәрнэ колн учёный нэ Наталья Андреевна Кошелюк ёхталас. Мәньщи, ханты ос руц ләтңыл потыртама потранув ёл-хассанэ. Нэ рупататэ урыл китыгласлүв, аман манрыг потранув ёл-хансыянэ, округт ёлнэ сасса миранув пүмщалыянэ. Наталья Андреевна тох ләвыс:

– Ам Москва үст «Высшая школа экономики» намба национальный исследовательский университетт рүпитэгум. Тот мән кит ләтңыл потыртан мәхум потраныл ханищтыянүв. Нән, ань тыт рүпитан мәньщи ос ханты мәхум, кит ләтың вәгын – нәнти ләтңын ос руц ләтың. Тыхотал ам нән потранын ёл-хассанум, тән ётаныл тах рүпитаңкве патэгум.

Мәнавн таи тәра-паттуңкве эри – округт ёлнэ сасса мәхум руц ләтңыл хумус потыртэгыт, ләтңыт хумус ләвияныл, руц хөтпа хольт манос мөтнүв щирыл потыртэгыт. Ты тәла руц ләтңыл ләваве – обско-угорский билингвизм.

Тувыл таи ханищтэв, үст ёлнэ хөтпат ос пәвлың мәхум акв хольт манос мөт щирыл ләтңаныл суйтэгыт. Кәсың потыр хүнтлуңкве патылүв, тонт тах тәра-паты, округ сасса мәхманын хумус потыртэгыт.

Ты коньпал ам Российский Академия Наук В.П. Иванников намба институтт научный сотрудникыг ёлэгум. Тот ос мәньщи ләтың ёт рүпитэгум, таве нэпакыт ос словарит хосыт ханищтылум.

2022 тәлт кандидатский диссертация нэпак хассум, тох намаяслум: «Первые кириллические

памятники на мансийском языке XVIII-XX веков». Ты нэпакум ловиньтаслум, тувыл кандидат филологических наук учёный намыл майвёсум.

– **Наталья Андреевна, наң мәньщи ләтңув хумус ханищтаңкве патыслын?**

– Ам Томск үс университетт культурологический факультетт ханищтахтасум. Элаль этнография манос антропология щирыл рүпитаңкве номсысум. Хунь ты урыл ләвсум, тәра-патыс, насати әнумн эрнэ группан сәв хөтпа хасхатамыт, ам юв хультсум.

Ётыл учёный нэ Юлия Викторовна Норманская ләвыс, лингвистика тәланыл щирыл уральский ләтңыт ёт вос рүпитэгум. Тувыл тав әнумн мәньщи ләтың урыл сәвсыр заданият мис, ам пуссын вәрсанум. Юлия Викторовна щәгтым ләвыс, татем ёмашакв хассанум, кәсащегум те, элаль мәньщи ләтың ёт вос рүпитэгум.

Хунь ты тәлан вуйхатасум, ханты ләтың ёс ханищтаңкве патыслум, тәва предложеният әла ты аквхурипат. Ань мощ торгамтэгум, хөтпа мәньщи манос ханты ләтңыл потырты. Тыт ань нән ётын вәйхатасум, мөт щёс мәнь пәвлытн ялуңкве номсэгум. Тәлы порат эрың Саранпәвылн ялэгум, тот ләвөгыт, сәлыл

Н.А. Кошелюк

яласан касыл вәрыгләлаве, мәньщи мир тув сәв мәныл атхатыглэгыт, тән ётаныл потыртанувум.

– **Учёный нэпакын мәньщи ләтңыл хансым ёвыл кириллический памятникыт урыл щёпитаслын, ос хөт тәнаныл хөнтсанын?**

– Пёс йис порат хансылым мәньщи ләтңыт ос потрыт ам нэпак ёщнэ колытт хөнтсанум, руц щирыл тох ләвавет: архивные рукописи. Әнумн эрыс сәвсыр диалектытыл хансым ләтңыт хөнтүңкве, тәра-паттуңкве, ань ләтың хоты диалектытыл ёлы, тувыл сәвсыр мят ёлнэ мәньщи мәхум ләтңаныл акван-ёхтэгыт ман әти.

Рупатам щирыл вәглум, мәньщи ләтың «Лингводок» программан хасвес. Тот хотталь сөймүңкве патум ләтңыт акван-атавет. Ам номсэгум, мәнавн ань сәв потыр мәньщи ләтңыл хансуңкве эри, хуньт тах та ут хосыт мәхум нән ләтңын хүнтлуңкве ос ханищтаңкве патыяныл.

– **Наң хөт самын патсың, яныгмасың?**

– Ам Томск үсныл ёлэгум, 1991 тәлт самын патсум. Школа әстламум юипәлт, элаль журналистика тәлан ханищтахтуңкве номсысум. Ос мәньтәгыл акваг пёс ёлупса пүмщаласум, сыресыр суссылтапыт вәщинтасум, тувыл культурология тәла та пёрияслум. Рупатам щирыл Москва үст ёлуңкве эри, таимәгыс ты тәл Москва үсн та ёлмыгтасум.

– **Ханты-Мансийск үсн хуньт ёхталасың?**

– Әти, ты үсн ёвыл щёс ёхтысум, рупатам щирыл ты ам шар ёвыл экспедициям. Татем нётнэ мәкве, тыт ёмас мәхум ёлэгыт. Номсэгум, нән пуссын татем рүпитэгын, ам ос потрыт хансым тыт яласанэм, нәнәнн торасул вос вәрөгум. Нән ам ётум татем сымыңыщ потрамасын, ты мәгыс нәнәнн пүмашипа ләтың ләвөгум.

Светлана
РОМБАНДЕЕВА

Москов үст яныг выставка вәрвес

Н.В. Комарова котилыт үнлы

Москов үс кант ВДНХ өлнэ мāt яныг таквс этпос нилыт щисланыл яныгпөль этпос китхуйпулув хōталэ мус яныг выставка вәрвес. Тот кәсың мā ёр маныр ёрыл өлы, хумыс рүпиты, манарыл сәлхаты - суссылтан щирыл варим өлы.

Россия мātэ яныг, мире сāv, ты сака яныг выставка – тот Камчатка, Сахалин, Калмыкия мā, Хабаровский край, Бурятия мā, Красноярский край, Тува мā, Алтай мā, пуссын ке ловинь-таңкв 89 регион тыт өлы, акв хōтал сыс пуссын сунсуңкв ат āлы-мёгын.

Тыг ке ёхтэгын, тыт тасәвит элумхөлас, өвлэт ат вāглын хоталь нупыл минуңкв. Лāщмарт мощ сунсыглахтэгын ос уц

торгамтылын, хōт маныр өлы.

Тыт сāv яныг кол өлы, кәсың кол янас үнлы. Акв яныг кол кйвыр, хōт ам өлсум - мирыл шар тāглэ, тōва мāхум тāнки маснутанылтыл өлэгыт: бурятыт, алтай, тува мāхум.

Тōва мāхум ос ёрнкол хурип кол өньщёгыт, өс тыт суссылтан мāгыс кол акв-пālэ тыг тўщтыгпаманыл. Акв мāt роботыт өлэгыт, нйврамытн сака пўмщалавет, космос урыл өс суссылтап өлы,

Чеченский республика суссылтан мāt - пōс патлуптан мā өлы.

Тыт кәсың хōтал матыр суссылтаве. Акв хōтал «Югра» хōтал өлыс. Ты хōтал тыт āлпыл округ кўщажув Н.В. Комарова Югра мātэ урыл потыртас: мātэ, вōре манхурип, хумыс тыт мāхум өлэгыт, рүпитэгыт, хумыс оln сәлэгыт, хумле номсэгыт элаль рүпитаңкв.

Виталий Русскин – ханты пыг ос Татьяна Бахтиярова – мāньщи āги, Асугорский театр ёт пури вәрмаль суссылтасыт: эргысыт, йквсыт, ёранылтыл арталахтасыт, сунсуңкв такем пўмаш өлыс, сака сāv суснэ мāхум өлыс.

Тувыл ёрн мāхум өс пури вәрмаль суссылта-

сыт, тāн өс сāv өлсыт, сāvыңпālэ мāнь мāхум. Пўри вәрум китыг шар тот сценат акван-хасхатам кātпосанэн тўщтысбг ос акв тот акван-хасхатам нэпакыл майвесбг. Тāн өс нуй сахияныл такем та хорамыңыт, такем та хансал яктым мāщтырыг юнтым өлэгыт.

Коны мāt үс кант өс сцена вāрыглавес, тот ос округныл ёхтум мāхум йквсыт. Итипāлаг ос мāk артистат эргысыт.

Россия мā мātэ яныг. Ты суссылтап вәрмаль таимāгыс вәрим өлы: мāхум вос вāганыл, хоты мāt маныр өлы. Тув кәсың хōтпа ёхтуңкв вөрми, хоты мā тавён мўсты – ётыл та мāн ўщлахтуңкв ос самыл кәсалаңкв ялуңкв рөви. ➔

Г. Огнева вәрум хури

Ищхйпын мāt вим хуриг

Ханты-мәньщи пүри суссылтавес

Пүри – хунь кит хащтәл хөтпаг акван-хөнтхатәг, акв ёрыл, акв номтыл элалы аквьёт блуңкв патәг. Та ювле хультум сәтыт Ханты-Мансийск үст округ ЗАГС колт кит мәньлат хөтпа сәккон вәрмалы щирыл акван-хасхатсыг, йильпи щёмья вәрсыг.

Виталий ос Татьяна хосат тагыл халэнт вайхатәг кос ос аквьёт бләг, туп ЗАГС колн ялуңкв акваг ат алымасыг. Эрың иң халэнт сусхатсыг, арта-лахтасыг, аквьёт блуңкв вөрмәг - ат вөрмәг. Сәтах-кем тәлыг ёмтыс аквьёт блнэтән, агирищән ат тәл янытыг ёмтыс.

Тән эрың иң элалы номсахтынувыг: тыт Москов үст яныг выстав-ка вәрим мәгыс округ

пәлыл соссаң мәхум урыл пүри суссылтаңкв номылматсыт. Ос ты пүри суссылтаңкв ты мәньлат китыг тән китыглавесыг.

Тән номтән патыс, ос таимәгыс Ас-угорский театрыт рүпитан агит-пыгыт ёт пүри вәрнә спектакль суссылтасыт: хумыс аги өвлэт юн олы, аканьялахты, тувыл юрт агиянә ёт хайтыгтымәтә пыгыт халт ёр ос апырың пыгыл акван-кәсалахтәг. Тувыл пыг тының мүй-лупса бныпе палт тоты, аги номтә патыс ос та мини хумитә колн.

Ты акван-минам кит хөтпа сас витә-вөре ял-пың мәт яныгмасыг.

Виталий блнә мәтә ам ат вәглум, ам тот ат блыгләлсум, нас хулыг-ласлум, Төрүм я тән блнә

мәныл блы, тохаңк витә-вөре ялпың, мәтә сыстам, үргалапанән тәкыщ үргала-лаве. Кос хоты мә такви үргалап оныщи.

Татья – Лүсүм аги, тав ялпың ят яныгмас, мәк яныгмам ятә – Томпусум. Томпусум я ялпың ян паты. Ялпың я щар мәк Вит-Ялпың – Ялпың-Нё-рытныл юв, тувыл Лүсүм ян паты. Ты аги тав ос витә-вөре-мәтә ялпыңыт, витә-вөре тәнки янас няңритың үргалап ос оныщёгыт.

Мән Татьяв мәнь тагыл вөрт яныгмас, таимәгыс вөрт блнә вәрмалы тав ёмцакв вәгтә. Виталий ос вөр пәвылт яныгмас, щәняге-ащәге ань ты хөтал мус вөр пәвылт бләг, сәлы оныщәг, ян-малтәг.

Мәньлат китыг сәвың-пәлэ рущ пәвылт бләг, пәвлән наме – Русскинка-я. Вөр пәвыл ос оныщәг, хунь нас блнэтән порат вөр пәвлән акваг ялантәг, Виталий тот такви кол, сүмьях үнттыс. Тувыл ос матыр-әти вәруңкв пус-сын хәсы: камка вәри, сун щаквщи, касай нал, касай, сыпаль мәщтырлы, койп вәри. Татьяна ос юнсахтуңкв хәсы: суп, нуй сахи, пүрка такви юнты, сак харты, сәтапыл саги.

Төв хөтпа номсы: щар кит мәт блум элумхбла-

сыг аманур акван-хөнт-хатсыг?

Ань ищхыпың ут хөсыт кос маньр хөнтуңкв ос вәңкв рөви, румалахтуңкв ос ты тәра вөрмаве. Виталий, тувыл ос мөт ханты пыгыт, хурияныл интернетын тўщтысаныл. Татьяна интернетт үнлыс, хури кәсаластә, пыгыт пуссын ханты ўламыл масхатым блсыт, тав хури карсмаптастә, вәяныл нётнә мәгыс «лайкыл» тўщтысанә.

Виталий тыя кәсаластә, сунсы, аги Ас-угорский институтт рүпиты, номсы, – Эрың номтә-кйвре ам хольтум блы, номылматас тавән ләтың кетуңкв, тох тән акван та румалах-тасыг.

Ты йильпи колтагыл пустагыл вос бләгыт, ёмцакв вос бләгыт, сәв няврам вос яныгми. Мәньлат китыг халэнт вос нётхатәг, вос эруптахтәг, ул вос лявтәг. Нуми Төрүм Ащән посың самыл вос сунсавөг. Най-Отранән вос үргалавөг. Сөтың лёңх хосыт аквьёт вос ёмөг. Хот ос шунь тәнэтән!

Мәньлат китыг пүри вәрмалы суссылтамән мәгыс округ кұщай нән Наталья Комарован йильпи «Бураныл» мүй-луптавесыг. «Буран»-вөрт яласаңкв мәк эрнә пор-мас, ёмас мүйлупса.

Анна АЛГАДЬЕВА
хансум потрыг

Мәньщи латың элы нотэ

Ищхйпың утыт хансым блы, 2021 тәл порат мә янытыл блнэ мирыт 7 сөтыра 139 щань латңытыл потыртасыт, 2022 тәлт – туп 5 сөтыра 500 латың хультыс. Кәсың хөтал сьс щань латңыт мә янытыл мощщамёгыт.

Манрыг тох ёмты.

Ты йист тит вәрмалиг блэг: бвыл – хунь мощщам ёлнэ мирыт палт щань латңыл потыртан хөтпат пуссын атимыг ёмтэгыт, латңаныл тән ётаныл та сойми; титыт – хунь мөт мирыт халт блым хөтпат тәнти латңаныл пентсыл мөт латың вәңкве таңхёгыт, ханищтэгыт, та латңыл потыртэгыт.

Ань юи-бвыл тәлыт сьс мә яныт блнэ мирыт савыңпалэ туп 40 латңытыл потыртаңкве патсыт. Мән, мәньщи хөтпат, пуссын руц латңыныг ёмтсүв, савыңпалэв щань латңув хот-ёрувласлүв.

Щань латың – тыи маныр

Няврам хунь самын паты, бвыл латңыт щанёныл хұлы, тав эргытл эргаве, торамтаве, ёнгылтаве, мөйтытл мөйтаве. Няврам щане юи-палт латңыт ләви, тох потыртаңкве та ханьщувлы. Тәлыт миннэныл сьс тав щань латңыл потыртан хөтпат халт блы, матыра-ати пуссын тәра-патты, эрнэ щырыл янмалтаве, эруптаве, савсыр вәрмалитн ханищтаве. Элаль такви латңетыл тав нявраманэ янмалты.

Хомус латың нотэ элаль тотуңкве рбви

Номтың хөтпат, хотьютыт элы хөтал нупыл номсахтэгыт, хунь 1960 тәлыт ищхйпың утыт квалттапавёсыт, та пәсныл тән ёранылт

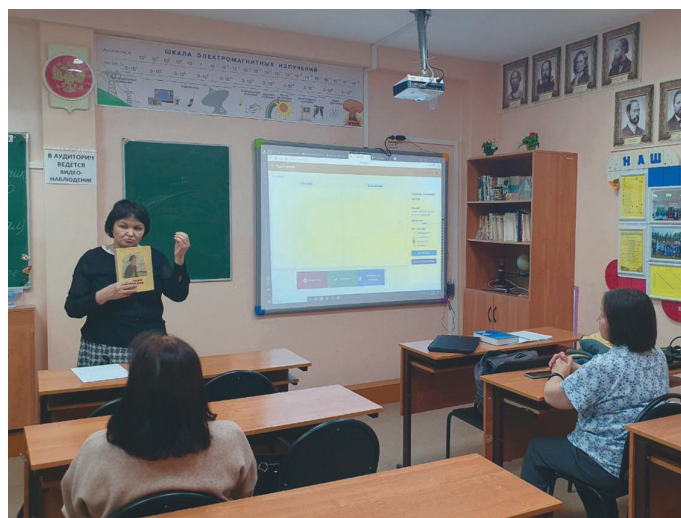
Элаль тотнэ мәгыс латңаныл ёл-хансуңкве патсаныл. Хөтпат вәсыт, хунь сав латың тув хансуңкве, тав толмашлан утыг рүпитаңкве вөрми.

Бвыл тамле вәрмаль Америкат вәрвес, тав намаим блыс – Брауновский корпус. Ётылнув 1970 тәлт Засорина бпарищ намыл руц латңың словарь вәрвес. 1980 тәл пәсныл, хунь компьютерыт ёмаснувег ёмтсыт, савсыр латңың яныг «лингвистический корпусыт» вәруңкве бвылтавёсыт. Ань блнэ йист щар сав латың бщнэ корпусыт халт венгр махум вәрум рүпатаныл бс ловиньтахты.

Венгр, ханты ос мәньщи махум латңаныл хосыт рүтыг блэгыт, таимәгыс мән мәньщи мирувн вәңкве эри, хомус рүтанув ты вәрмаль вәрсаныл.

Ты рүпата вәрнэ мәгыс 1 млн сәвит предложение ёл-хансуңкве эрёгыт, хунь савнув хансаве, тонт ищхйпың ут такви номсахтуңкве паты. Хөтпа, тавён эрнэ мөт хон латңыл хансым потыр те эрмыглы, тав такви латңетыл ты потыр вөви, тәра эрнэ потыр тавён ювле та ёхты.

Ты хосыт мә яныт блнэ мирыт тәнти халаныл хасхатуңкве вөрмёгыт. Ос хөтпа рүпататэ хосыт такви хансум номтың потре мөт хөтпатн тетуңкве тахмаи, потыр аквты щёс мөт латңыг толмашлаве.

Т.С. Гоголева потырты

Мәньщи латың элы нотэ вос блы

Тәл котиль этпост 2023 тәлт **Татьяна Гоголева** Ханты-Мансийскат блнэ мәньщи махум ёт мирколт сапрәни вәрыглас. Тонт тав ләвыс: «2013 тәлныл 2023 тәл мус, ООН ләвум щырыл, лов тәлыт сьс мә яныт блнэ сосс мирыт латңаныл нөх-вормалтан мәгыс мак ёмас вәрмалит вос вәрёгыт.

2022 тәлув минас, тәл сьс маныр блыс: диктант, форум, фестиваль. Ты хосыт хөтпат тәнти латңаныл ёмаснуве вәңкве патсаныл? Ати. Мансәвит хөтпа латың вәсыт, тасәвит та хультыс, эрың иң мощщамнувег ёмтсүв. Мөт вәрмалит урыл номсахтуңкве эри. Латың вәнэ хөтпанув ёт акван-нётхатым мән яныг вәрмаль вәруңкве вөрмөв».

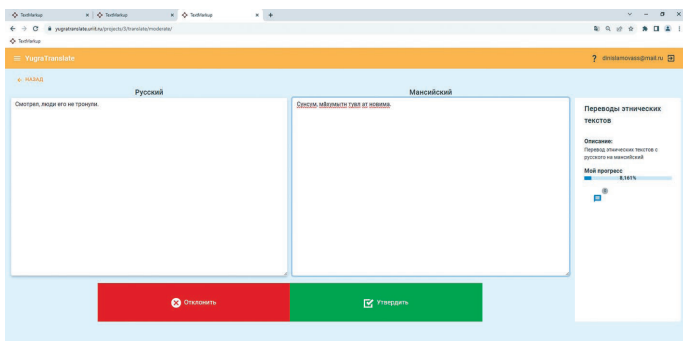
Тонт Татьяна Степановна лингвистический корпус урыл мәнэвн потыртас. Мән хұнтласүв, тав ётэ кәсащасүв, тувыл ләкква та мингаласүв. Номсасүв, ты вәрмаль бвылтан мәгыс акв-тит тәлтэм ўрхатуңкве эри, ты сьс нәпакыг хансавет, рүпата вәрнэ

мәгыс хөтпат тинсавет, кұщайт ёт потыртахтэгыт, тувыл ос олн тәл тәла Элаль хунь мины.

Ойттур этпост Татьяна Гоголева мәньщи хөтпат бс акван-атыгласанэ, насати, корпус вәрнэ мәгыс тав эрнэ нәпакыт пуссын щёпитасанэ, тётсанэ, кұщайт ёт потыртахтас, округ мирколныл ты вәрмаль кастыл ЮНИИТыг ләвнэ институт мәгыс олн тастувес. Тох мәньщи хөтпат акван-нётхатым, лильпи хаштәл рүпата вәруңкве патсыт.

Татьяна Гоголева ос Надежда Алексеева, тав ты рүпатат пуңкотнэ хөтпаг блы, Саранпәвылн ос Хулюмсұнтын ялсбг, тот семинарыг вәрыгласыг. Тән ётән ЮНИИТыт рүпитан хөтпат олсыт, тән ищхйпың утытн эрнэ программа вәрсыт, махум ханищтасаныл, хомус рүпитаңкве эри.

Ань Ханты-Мансийскат, Саранпәвылт ос Хулюмсұнтыт блнэ мәньщи хөтпат, хотьютыт тәнти щань латңаныл нотэ Элаль блнэ мәгыс сыманыл щәргёгыт, ты рүпатан вүйхатсыт, ты мус мощ олн сәлэгыт.

Тананылн тәл оигпан мус 100 сәтыра руц ос мәнщи ләтңыл хансым предложеният әл-хансуңкве эрэгыт. Ты рупата кустырыг ат олы, мәнщи ләтңу хаснә вәрмалъ, хунь мән пуссын рүц ләтңыл хансуңкве патсүв, такви шир тәрвит оныщи.

кәсың хөтпа ёт Надежда Алексеева рупиты. Матъ-ёмас ты хөтал мус ты тәла элалъ ёмашакв лакви, мәхум вүйхатам вәрмалыныл эрнә ширыл вәрияныл.

Та хөтпат, хотьютыт щәнь ләтңаныл ёмашакв вәганыл, төват юн компьютер ат оныщегыт, төват тавётыл рупитаңкве ат хәсэгыт, тананылн туп мәнщи ләтңу хөтпат нётмил вәруңкве вөрмөгыт.

Татьяна Степановна мән титыгласлүв, лильпи тәлт ты рупата ос вәруңкве патаве ман әти, тав ләвыс: «2024 тәл рётың юсвой этпос мус 300 сәтыра предложеният толмашлаңкве номсэв. Төнт тах потыр толмашлан угув уц рупитаңкве вөрми.

Ты рупата вәрнә мәгыс

Тувыл пёс пораныл

Саранпәвыл мәхум

Хулюмсүнт мәхум

Т.С. Гоголева Хулюмсүнт пәвыл мәхум ёт потырты

ты хөтал мус Россия, Венгрия, Эстония, Финляндия мәныл учёный хөтпат әл-хансыглам мәнщи потрыт, эргыт, мөйтөт акван-атуңкве таңхөв, ос тыт, мән оlnә мавт ратива, телевиденият, «Лүймә сәрипос» газетат, Ас-угорский институт оlnә потрыт пуссын акван-атыянув, төнт мәнщи мир портал вәруңкве номсэв. Тот сәвсыр словарит, программат, учебникыт хансавет.

пора вәсаныл, щәгтым щәнь ләтңыл тәнти халанылт потыртасыт. Номсасыт, тамле олупса аквписыг тах элалъ олы.

Ос 2024 тәлныл мультимедийный проект щөпитәңкве таңхөв, тот мәхум потраныл, эрганыл, мөйтаныл хунтлаңкве тах рөви, тинаг вәрим утыт сунсуңкве.

Мән ань руц йист оlnәв, таимәгыс руц мутрал вәрим ищхйпың утытн вос нётавөв, эрганув-мөйтанув, щәнь ләтңув ул вос тыпылтыянув, кәсың ләтңу әл вос хансылүв. Хунь тах хотты апганув номтыл ёхтавет, ты хосыт щәнь ләтңу ханищтаңкве патэгыт.

Остаи ләвөв, пёс порат Антал Регули хунь ләтңу хосыт рүтанэ ты мят тисмаяс, Хорыңпәвылт олум хум Максим Никелов тавөн ләвыс: «Мирув оlnә хоса нот палытыл, элум-хөлас оlnә палытыл, мәнщи ләтңу аквписыг суйтуңкве паты». Мәхумаквет, ёмас рупатанын мәгыс нәнан яныг пүмашйпа ләвөгум».

Хотыл мән пёс мәхум олупсаныл вәганув

Пёс мәхманув хуль-туптам мутраң потраныл, мөйтаныл, эрганыл хосыт тән олупсаныл торгамтаңкве вөрмөв, хомус олсыт, маныр урыл тыстым сыманыл щәргысыт, манхурип щәгталпы олсыт, манхурип пөйкылытл Нәй-Отыраныл пөйкысаныл. Хунь хаснә вәрмалъ иң әтим олыс, та элы-пәлт олум мәхмыт сака яныг мутра оцсыт.

Мән ос та хөтпатн, хотють ты корпус мәгыс рупитэгыт, Татьяна Степановна ләвөв: «Ань щәнь ләтңыл сака мощца мир потырты. Нән анёкванынащөйканын, щәщөкванын-опанын йис эрыг, йис мөйт порат олсыт, та

Ты хөтал Татьяна Гоголева акв мутратэ щәнь ләтңув урыл олы. Ты вәрмалъ акв хөтал сыс хунь вәрлыгтаве. Лильпи тәлав уцты овылтахтас, аквьёт юрщхатым мәнщи ләтңув элы нотэ мәгыс рупитаңкве патэв. Төрүм ёт, Отыр ёт!»

Светлана САДОМИНА

Катыл пöслын манылат аги

Анна Нахраçева ос тав пöслум хуриянэ

Санкт-Петербург үст А.И. Герцен намба университет тармыл Лүймә мирыт институтт ханищтахтын агит-пыгыт ёт ам вайхатасум. Ань хумус тән өлэгыт ос маныр вәрёгыт, ты өвылтыт тананыл китыгласанум. Акв аги наме Анна Нахраçева, тав такви өлупсатэ урыл тох лавыс:

– Паща өлэн, ам тыг Хальүс район Тэк павылныл ёхтысум. Ань нилыт курсыт филология вәрмалыт ханищтахтэгум. Туи институт аслэгум ос магистратурат тыт элалы ханищтахтункетанхөгум.

Мән, савсыр лүйманыл ёхтум агит-пыгыт, мәнки халувт тыт журтыныщ өлэв. Студентыт ань Стачек үсхулы колт өлэгыт ос акв тот ханищтахтэгыт. Тыи сака ёмас, тыгле-

тувле яласан лёнх магыс арыг щёс ат мины ос олт ойтуңкве ат эри. Тувыл ханищтахтынэв юи-палт аквта колт эргын-ййквнэ колн акван-атхатыглэв.

Ханты ос маныщи студентыт «Увас хус» намба кол вәрсыт, маныщи щирыл «Лүй сов» толмашлаве. Мән тыт эргыт эргёв ос ййквёв. Пуссын хотыот маныр ваг, маныр номи, таи аквёет элалы ханищтэв. Агит-пыгыт халт ам

тыт пунктотэгум, сав вәрмалитыт Зоя Степановна Рябчикован нётавёв.

Институтт савсыр суссылтапыт, ханищтапыт ос ялпың хөталыт вәрнэв порат тув вöвиньталавёв. Ань селькупский латың ханищтан ойка А.И. Гашилов намхөталэ блыс, таве янытлан магыс кас щёпиталсүв. Мүй махумн ос тавён сака мустыс. Ты коныпал ам хурит пöслэгум. Ань тав хуритэ пöслысум ос мүйлуптасум. Ты үст өлнэм сыс сыресыр хурит пöслыгласум, ань таит ос акв юрт аги хуриянэ суссылтасанүв.

Хурит пöслын тэлан нэмхөт ат ханищтахтасум, нас школат матыр пöслуңкве лававёв, таи пöслэв. Тэк павыл школат Елена Леонтьевна Новьюхова няврамыт ёт сав рүпитас, манава аквагнётис. Тувыл савсыр касылт касуңкве лавсас.

Ам пöслум хуриянум районный касылн кётыгласанум ос тот нөхпатыгласум. Ханты-Мансийский колледжит ханищтахтамум сыс тот аквтох кассум ос өвыл места вуыласум.

Анумн Елена Леонтьевна сав мұтрат потырталыс, тавён ань яныг пұмашипа латың кётэгум.

Атхуйплов талум төвлум порат ам элумхөлас хуритэ пöслуңкве тахмаясум, туп таит нётнэг пöслым үнлысум. Тох та лашалт ханьщувласум. Ань та хуриянум юн анёквтам ос омагум-агытум палт хулытсыт.

Анёквтам наме Анна Константиновна Самбиндалова, тав ану маныт агыт сакныл хартуңкве ханищтастэ. Школат тав мөт агиришит-пыгришит магыс кружок вэрыглас. Ань «Увас хус» колн ялантан студентыт төванакт сак хартуңкве өс үнтылматыглэгыт. Тувыл хотыот матыр сэтапыл сагуңкве хасы ке, тав өс манава ханищты. Касың хөтпа маныр хасы, таитэ суссылты. Тащирыл мән нэмхуньт тэла тал ат өлэв, манава матыр-ати вэруңкве өс мусты.

Мөт аги урыл

Мөт маныл ёхтум студентыт ос мән палтув ёхтыпалэгыт, матыр пұмшалэгыт. Ань ты суссылтапт катыл хурит пöслын аги Мария Старцева Ухта үс Коми маныл блы. Тав такви үсэт художественный школат сат класс мус ханищтахтас ос вёгыр диплом-нэпакыл майвес. Тувыл архитектор хөтпаг ханищтахтункве номсыс, юи-өвылт ханищтан нэг блуңкве тахмаяс ос ёрн юрт-агиянэ ёт ты институтн ми-нас. Тав ань юн практика мыг, савсыр пöслын хуриянэ юн өлэгыт. Тыт туп кит хурияге суссылтыагыт.

Тамле та пұмшалан вәрмалитыл ханты ос маныщи студентыт Санкт-Петербург үст өлэгыт. Ос та холыт маныт агыт ханьщувлым наказыл ат ёрувляяныл, элалы тотыяныл.

А. Нахраçева пöслум хури

М. Старцева пöслум хури

Яныг үст өлнэ финно-угор колтәгыл

Мәньши хум Николай Дмитриевич Таратов яныг таквс этпос 16 щислат намхөталэ өлыс. Тав Лөпмус пәвылт самын патыс, яныгмас, ос сәв тәл яныг үст, Екатеринбург, өлы. Тынакт Хальүс район Лөпмус пәвылн ялмум порат, тав ётэ хөнтхатыгласум, потрамасмён. Николай Дмитриевич китыгласлум, рүт мәхманэ хотыл өлэгыт, хөт ханищтахтас. Нән ань элалэ тав потре ловиньтәлбн.

– Атям Дмитрий Петрович Таратов Лөпмус пәвыл хум. Омам Наталья Григорьевна, такви өпарищ наме Хозумова, Хөрыңпәвылнныл өлыс. Хунь колхозыт акван-түлуңкве патвөсыт, омам Лөпмусн вәнтлыс, тыт атям ёт акван-минасыг. Мән онтолов нйврам самын патсүв.

Школат өвыл классыттыт ханищтахтасүв, тувыл Кульпас интернатн тотвөсүв, элалэ тот ханищтахтасүв. 1982 тәлт ам 10 класс әстласум, тувыл Тюмень үсн минасум, тот училищат мә-вөй нөхвинэ буровой тәлат палт рүпитан дизелист хөтпаг кит тәл ханищтахтасум. Рүпитаңкве Горноправдинск пәвылн көтвөсум. Буровой тәлан ущ патхатасум, ос армиян вуйвөсум. Кит тәл, 1984 тәлнныл 1986 тәл мус, Дальний Восток мәт пограничникыг лусытасум. Хунь ювле ёхтысум, ос аквта мән рүпитаңкве вуйвөсум. Тувыл олнныл ойтүңкве ат патвөсүв, 1989 тәлт та рүпатамныл пөхан минасум. Тюмень үсн вәнтлысум, тот рүпитасум. Ётыл Ольга эквм

ёт вәйхатсум, акван-минасамён, Екатеринбург үсн өлмыгтасмён.

Николай экватэ Ольга Башкирияныл өлы, нэ такви өвылтытэ тох ләвыс:

– Ам тәл котиль этпос 9 хөталәт 1971 тәлт марийцыт мәхум колтәглыт самын патсум. Башкирият марийский пәвыл сәв өлы, мән мәньши мәхум холыт өс финно-угор мирыг ләвавөв. Колтәглув яныг, нөлолов нйврам самын патсүв. Омагув-әтягув сәв тәл колхозт рүпитасыг.

Школа әстламум юипәлт элалэ Свердловск үсн ханищтахтүңкве минасум, тот камвольный комбинатт сәв тәл рүпитасум.

– Ольга, нән юн марийский ләтңыл потыртәгын?

– Вәим, пәвыл мир пуссын щәнь ләтңыл потыртәгыт, юн өс аквтох, туп марийский ләтңув потыртәв. Мән ләтңув ос мәньши ләтың моц аквнүв хурипаг, нән ләвегын «пут», мән – «пот», нән ләвегын «әтя», мән – «оча», нән ләвегын «ләпка», мән – «лапки». Пәвлүвт эрыг-йквтотнә мәхманув

Ольга ос Николай Таратовыг

өлэгыт, щәнь ләтңыл аква выступайтәгыт.

Ам яныгмам мәт марийцыт коньпал мөт сәвсыр мирыт өлэгыт – хатанит, удмуртыт, башкирыт, руцит. Школавт 11 пәвлытныл нйврамыт ханищтахтасыт, кәсыңаныл халанылт тәнти ләтңыл потыртасыт.

Николай ос Ольга пыг янмалтасыг, наме Саша. Пыгөн мәнь тәгыл Лөпмусн ос Башкириян тотыглатән, тав ань омаге-әтяге щәнь ләтңыг ос хатань ләтың вәг, потырты. Саша школа әстламе юипәлт армиян ялыс, училищат ханищтахтас, ань «Русский медный компания» мәт рүпиты.

Николай китыгласлум, тамле яныг үс капайт хумус өлы, тав тох ләвыс:

– Екатеринбург үст өлуңкве ханьщувласум, тот пыгүмөн самын патыс, яныгмас, өлнэ кол өвтсүв. Амти мәннум нупыл кәсың тәл ялантәгум. Омам хосат атимыг өмтыс. Лөпмуст ань Олег каңкум өлы, Саранпәвылт Мишам, Тамарам ос Анна йигрищум щөмьяныл ёт өлэгыт. Кульпаст Лида йигрищув өлы, Таняв Тюмень үсн өлмыгтас.

Ханты-Мансийск үст мәньши хумыг Анатолий

Вадичупов ос Сергей Хромов өлэг, Кульпас школат мән аквөт ханищтахтасүв. Тән аном Ханты-Мансийскынак ос вөвитән, тув мус ялуңкве ат вөрмөгум. Ам та үсныл армиян тотвөсум, номилум, татем өмас концертыл щөпитәлвөсүв. Ань, ләвөгыт, үс яныг өмтыс, сәв яныг, нөтнэ колыт үнттүвөсыт.

Николай яныгмам тәланэ номылматыгласанэ, хумус интернатт өлсыт, каникулыт порат юв ләглыл хәйтсыт. Лөпмуст эткотиль мус өнгасэгыт, әлпыл ос оманылн-әтянылн нөтәгыт – пум вәруңкве ялантасыт, нәйив атсыт, хул алыщласыт, пил вәтсыт. Йильпи тәл ёхтын порат ос сәснөлыг масапахтәгыт, тох хәйтыгтасыт, оцхульласыт. Ань, ләви, яныгмам мәтән ёхты, мәньши ләтңув мөрсың порат хулыгытэ, ләщал-ләщал пуссын руц ләтың нупыл та патсыт.

Мән, газета вәрнэ мәхум, Николай намхөталәт янытлылүв! Колтәгыл мәхманэ ёт пус кәт, пус ләгыл вөс өлэгыт, сөтыңыщ, шуниңыщ вөс өлэгыт, вөс хульэгыт!

Светлана
РОМБАНДЕЕВА

Аги маныщи олупсал пумщалахты

Яныг таквс этпос бвылтахтам порат Югорск ус блнэ ныврамыт ос манылат хотпат мирколт янытлавёсыт, тән диплом-нэпакыл ос 10 сөтыра солкөвил майвёсыт. Тамле олн-нётмилыл Югорск ус блнэ махум касың тал касыл щирыл мивет.

Ты тал 40 ныврамыт ос манылат хотпат нэпакы- ныл тув кётсаныл. Тән тәнки рупатаныл кәрка- мыг вәрияныл, ёмашакв ханищтахтэгыт, мирн нётэгыт ос волонтёрыг блэгыт.

Ты тал 20 элумхөласыт 9 касылт нөх-патсыт, тән халанылт Ульяна Белова блыс. Маныщи аги «За успехи в работе по сохранению культуры коренных малочислен- ных народов Севера»

нампа рупататэ магсыл янытлавес.

Ульяна 14 талэ төвлыс, тав школат 8 классыт ханищтахты. Аги маныщи олупсал пумщалахты, сав тал «Прометей» колн яланты, тот мот нывра- мыт ёт маныщи ос ханты йквыт ханищты.

Ты тал тав «Сувәт павылт» Уринэква хотал олум порат маныщи йкв йквыс. Лүпта этпост Ханты-Мансийск усн ханищтапн ялыс,

Ульяна Белова кұщай нэ ёт лүбли

Творчество колт хурум хотал сыс сәңквылтапыл сәңквылтаңкве ханищ- тахтас.

Школат Ульяна ёма- щакв ханищтахты ос волонтёрыг блы. Тав кә- сың элумхөласн нётуң- кве таңхи. Кәркам аги савсыр янытлан нэпакыт оныщи.

Тав яныг щёмьят самын патыс, каңке наме

Григорий, тав 16 талэ төвлыс, апщитэ Ярослав 10 тал янытыг блы, маны апщитэ Вячеслав ват сәграпнал этпос бвыл- тахтам порат 5 талэ тах төвлы. Ульяна омаэт юн колсори рупата вәруңкве аквак нёты. Ань тән атя- ныл юв урияныл, мөлты тал таквсы порат тав хонтлаңкве минас.

Дарья АМЕНТЬЕВА

Намхоталыл янытлылүв

Ювле хульгум этпос 27 хоталэт Альбина Васильевна Попова, такви бпарищ наме Вадичупова, 75 талэ төвлыс. Маныщи эква Хальүс район Саранпавылт 52 тал сыс ныврамыт ханищтан хотпаг рупитас.

Пенсиян патхатнэтэ элы-пәлт тав «Поиск» нампа кол кұщаиг блыс, 2020 талт ты рупатаныл пөхын минас. Альбина Васильевна «Отличник народного просвещения», «Заслуженный учитель ХМАО» яныг намыг ос савсыр янытлан нэпакыт оныщи.

Маныщи эква Няхлаң павылт самын патыс. Тав щәняге-әщяге Василий Николаевич Вадичупов

Л. Филоненко вәрум «Хүри

А.В. Попова Андрей пыге ёт

ос Елена Ивановна Тара- това маныщи хотпаг блсыг. Щёмьят тав яныг агииг блыс. Эщанэ ос аңщяге савсыр усытт ос павлыт колтагланыл ёт ань блэгыт.

Альбина Васильевна учитель-хотпаг Ханты-

Мансийск уст ханищтах- тас ос Хальүс район Сүкырья павылн рупи- таңкве минас. Та павылт хурмит классын ялантан ныврамыт ханищтас, ётыл та школа кұщаиг паттувес.

Тувыл Саранпавыл

школан рупитаңкве вөв- вес, ты юи-пәлт та павыл интернатын воспитателиг патхатас, ётыл кұщаиг сав тал тот блыс. Ювле бвыл школан рупитаңкве ми- нас, тот ныврамыт ха- нищтасанэ. 2007 талныл «Поиск» нампа центр колт кұщаиг сав тал рупитас.

Мән, редакцият рупитан махум, Альбина Василь- евна самын патум хоталэ кастыл янытлылүв ос паща ләтңыл кётылүв. Маныщи эква сав тал сыс ныврамыт ханищтым, яныг ос эрнэ рупата вәрыс.

Маныщи хотпакве пу- сатәгыл элалы вөс блы, Най-Отыранэн акваг вөс үргалаве. Сав сөт, сав щуны!

Людмила ТЕТКИНА

www.khanty-yasang.ru

Исум кёрныйл эрнэ пормасыт тэлэгыт

Тынакт Ханты-Мансийск үст блнэ «Төрүм Маа» музейн Сургут үсныл кит мәштыр хумыг Александр Якунин ос Ильяс Закиров ёхталасыг. Тэн исум кёрныйл савсыр пормасыт вәруңке хәсэг, руц щирыл кузнец хөтпаг ләвавег, Ханты-Мансийск үсн мәхум ханищтаңке вөвиньтәлвесбег.

«Төрүм Маа» музейт кон ньянь вәрнэ күр ляпат кёр исылтан мәгыс мә вәрвес, алатәл кёр тотапт най нөх-пеламта-вес. Тувыл та мәт мәхум хөтал палыт матыр-әти рәтащласыт, сыресыр пормасыт вәрсыт.

Александр Якунин китыгласлум, ты тәлан хөт ханищтахтас, хум тох потыртас:

– Опам қаңке кузнец хөтпаг олыс. Мәнь порат тав колән акваг щалтсасум, суссум, хумус тав рүпиты. Юн кёрныйл вәрум сәв пормас оныңис, пүсәс әвитә ос кузницатәт щәпитәлыстә. Атям Крым

мәт яныгмас, рүт мәхманэ пуссын тувыл өлэгыт. Ам тай Сургут үст самын патсум, тот акваг өлэгум.

Ты тәла әнумн сака мұсты, 1996 тәл пәсныл сәвсыр пормасыт вәрәгум. Тувыл «Обская кузница» мән патхатасум, кұщай нә Екатерина Сергеевна Тайлакова. Ус мир мәгыс сәвсыр ханищтапыт вәрыгләв, школаныл әгирищит-пыгрищит ёхталәгыт, пүмшалахтәгыт, матыр-әти вәрәгыт. Хум хөтпат касай вәруңке ёхталәгыт. Төва матыр вәрылты, ос та ут щәпитәңке вуйхатәв.

Мөт үсн манос пәвылн ань хольт төванакт вөвиньтәлавәв, мәхум вос ханищтыанүв. Мән ёмас номтыл минәв, мәхумн нәтәв, хұлтыгылянүв. Хөтпа ты тәла вәңке таңхи те, мән таве щәгтым ханищтылүв.

Китыт хум **Ильяс Закиров** ос аква-кит ләтың ләвыс:

– Ты тәла палт тәлтем рүпитәгум. Ам Башкирият самын патсум, тот опам исум кёрныйл пормасыт вәрыс. Тавлувытәнмалтас, пуссын подковал такви вәрыгласанә. Сургут үст мән палтув сәв хөтпа ёхталы, пуссын акваёт сыресыр пормасыт вәрәв – ньялы, вилкат, касайт, кёрсолит манос подковат.

– Тыхөтал нән палтын сәв мәхум ёхталасыт?

– Хөт манос сәт хөтпа ханищтахтасыт, тыт моц матыр-әти вәрсыт. Әлум-хөлас хунь овыл щәс

пувиньтахты, атхунь тәр-витуң, тувыл акваг рүпитәңке паты те, күпни-тыңыщ ёмтапи. Ам ань тыхөтал мус ханищтах-тәгум, ты сака пұмыщ рүпата, сәв вәңке эри.

13 тәл яныт пыгрищ **Артём Касатов** исум кёрныйл лүпта вәрыс, ныврам ләвыс:

– Ты атхунь сака эрнэ тәла. Ам ань лүпта вәр-сум, тәрвитуң кос тыт рүпитәңке, ос тох тай пұмыщ. Көрүм исылтас-лум, тувыл моц рәтащ-ласлум, сунсәгум, хуритә нәглуңке ты патыс. Ты мәгыс номтум сака ёмас.

Анастасия Макаревич мән мәнв Новосибирск үсныл ёхталас, подкова вәрыс. Нә щәгтым потыртас:

– Ам ойкам ёт тыг мүйлуңке ёхтысум. Ханты-Мансийск – татем нәтнә үскве. Музейт ханты ос мәньщи мир овылтыт потыр хұнтамласмән, пәс тагыл хумус өлэгыт, манарыл алыщләгыт, та маныр. Ам номсәгум, ты сака тәксар мәхум, олупсаныл пұмыщ, сәв мөйт, эрыг оныңёгыт. «Төрүм Маа» музейн щалтсамум мәгыс номтум сака ёмас, мөйт щәс тыг нывраманум ёт ёхтәгум, тән округ сасса мир ёт ос вос вайхатәгыт. Ятил ханты, мәньщи ос ёрн мир, пүстәгыл өлән!

Мәхум кузницат мәштырләгыт

А. Макаревич

Светлана РОМБАНДЕЕВА

Лүймә сәрипос
(Северная заря)
№ 23 (1305), 07.12.2023
Соучредители
Дума, Правительство
ХМАО – Югры
Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО – Югры

Редакция
Директор, гл. редактор –
Динисламова С.С.
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель директора –
Кондина Г.Р.
Телефон (3467) 33-22-72

Ответственный секретарь –
Узель В.В.
Телефон (3467) 33-23-09

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:
ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, д. 14.

Индексы **04399, 54399**
Тираж **1710** экз.
Заказ **5804**
Цена свободная

Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения редакции.

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной

службы по надзору
в сфере связи,
информационных
технологий и массовых
коммуникаций
по Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство
о регистрации
ПИ №ТУ 72-00795
от 23 января 2013 г.

12+

Щаквцин ос Эргын-ййквнэ нэт ёхталасыт

Ювле хультум этпос 23 хөталэт Ханты-Мансийск үст «Төрүм Маа» музейт сав махум акван-атхатыгласыт. Тән ийльпи тэла вәруңкв бвылтахтасыт, руц ләтңыл «культурное сотрудничество» ләваве. Ты рүпата вәрнэ магсыл мән округув ос Ямало-Ненецкий округ элал аквьёт рүпитанкв тах патэг.

«Төрүм Маа» музей кұщай вәңын нэ Эрика Петровна Сургутскова ты урыл тох лавыс:

– Ямал мāt культура щирыл рүпитан махум Тюмень үсн ялсыт. Ос мән тән этаныл потыртанэв порат, нэт лавсыт, мән округувт вөрт блнэ ханты махум палт ялуңкве номсэгыт, та хөтпат эт вай-хатуңкве, потрамаңкве таңхегыт. Тән этаныл катыл матыр-ати вәрнэ магыс халанылт ханищ-тахтуңкве патэгыт. Таи-магыс мән тамле емас вәрмалыт эт тара кәсащасүв.

Ты ёрн нэт эт акван-хөнтхатыглаңкве сака пұмыщ блыс. **Вера Павловна Окоэтто** Надым үст «Ямал – потомкам» нампа ассоциацият кұщай вәңын нэг блы, тав такви хансум проектэ урыл латың лавыс:

– Мән Надым павлувт, савсыр сосса мирыт блэгыт – ёрн махум, ханты махум, сараныт, селькупыт, мән акв яныг щемья хольт блэв. Мән, ёрныт, Надымский мāt самын патсүв, ос үсыт үнттуңкве савсыр маңыл махум тыг ёхтысыт ос тыт блуңкве хультсыт, халувт юртыңыщ блэв.

Ханты ос ёрн махум

аквхурипнув ләтңыт бньщегыт, хансат, маснут, кит тәл ювле хультум порат мән ты тэла урыл номсысүв, Ямал Югра

«Төрүм Маа» музей колт

махум аквьёт емщакв вос рүпитэгыт, сосса мир блупса ос культура элалыт вос тотэгыт. Мән яныг пұмашипа «Төрүм Маа» музей кұщай нән Людмила Александровна Алфёрованы лавэв, аквьёт юртыңыщ блэв, ос мән палтув мүйлуңкве вөвия-нүв.

Надым үсныл ты нэт ёхталасыт: Ольга Васильевна Антипина, тав культура колт пуңктоты; Галина Михайловна Граблевская та колт методистыг рүпиты; Антонина Антиковна

Ямал маңыл ёхталам нэ

вна пұмашипа ләтңың пицма мүй хөтпан мис ос «По дороге на стойбище» нампа нэпак мүйлуптас. «Төрүм Маа» музейт рүпитан хөтпат ты мөйт хассыт, нэпак савсыр мүйлупса бньщи, мөлты тәл «Югорская книга – 2022» нампа касылт нөх-патыс.

Антонина Салиндер ёрн эрыг эргыс, Ольга Антипина саран эрыг эргыс, тыи эргыг Ас я урыл блэг. Галина Граблевская нётнэ ханты эрыг эргыс, мүй хөтпат сака щәгтым блсыт, татем емас экват эт хөнтхатыгласыт. Роман Прокопьевич Ругин ханты хум хансум «Доброта» нампа стихе Вера Окоэтто ловинь-тастэ. Тәнки блнэ Надым үсанылт мащтыр нэт катыл юнтум хорамың маснутыт, сакквалгыт ос мөт савсыр пормасыт акваг суссылтэгыт. Ань тыт бс суссылтасаныл.

Ты «культурное сотрудничество» нампа рүпата Югра ос Ямал махум элалыт тах тотыяныл.

Салиндер маснут юнтнэ нэг блы, Серафима Оликовна Анагуричи «Ямал – потомкам» кұщай вәңын нэг блы.

Людмила Алфёрова сав емас латың тәнаныл лавыс:

– Нән блнэ мән магыс яныг рүпата вәрегын. Суссылтанкве татем нётнэ маснут эт-тотсын, мән аквтув ляпа рүт махум. Сав хөтпат тыт блэгыт, рүпитэгыт, маңылат хөтпат нән палтын ханищтахтын магыс бс ялантэгыт.

Людмила Александро-

Оксана АЛБИНА